

3 Nieuwe ontwikkelingen in de behandeling van patiënten met hartritmestoornissen

6 Kritieke patiënten van nabij opgevolgd

7 Dienst Urologie: koploper in innovatieve technieken

Palliatieve zorg: comfort bieden en pijn verzachten

Het woord "palliatief" wordt vaak geassocieerd met de dood. Toch betekent "palliatief" iets positiefs: verzachting en verlichting van pijn en andere klachten. In het OLV Ziekenhuis staat het mobiele Palliatief Support Team klaar om advies te geven aan zowel de behandelende zorgverleners als aan palliatieve patiënten en hun familie, met als doel de pijn te verlichten en de levenskwaliteit te verbeteren. Daarnaast verleent de Palliatieve Eenheid op Campus Asse continue verpleegkundige, psychologische en sociale zorg. Een menswaardig en kwalitatief leven bieden, staat hierbij centraal.

Binnenkort stelt de eenheid het boek "Stil Leven" voor. Met dit project wil het mensen helpen de dood van een geliefde te plaatsen. Het boek verzamelt verhalen van mensen die hun dierbaren herdenken aan de hand van voorwerpen. Het boek komt in april 2012 uit. Erik Verlieffde, psycholoog, licht een tipje van de sluier op.

Lees verder op pagina 5 →

Voetkliniek blaast 20 kaarsjes uit

20 JAAR
VOETKLINIEK

Op 1 maart 2012 bestond de Diabetes Voetkliniek van het OLV Ziekenhuis 20 jaar.

Endocrinologen dr. Frank Nobels en dr. Paul Van Crombrugge en voetchirurg dr. Jan Rumbaut richtten de kliniek in 1992 op en bouwden ze uit tot de grootste multidisciplinaire voetkliniek van België. Diabetespatiënten met voetproblemen krijgen topzorg tijdens de ambulante raadplegingen én op de voethospitalisatiedienst.

Kerngroep voethospitalisatiedienst. V.l.n.r.: Lieven Decavele, Karolien De Vis (podoloog), dr. Frank Nobels, dr. Jan Rumbaut, Nele Vermeulen, Christa Van der Gucht

"Eén op zes diabetici krijgt te maken met een voetwonde, hoofdzakelijk als gevolg van neuropathie (een aantasting van de gevoelszenuwen) en een verminderde bloeddoorstroming", legt dr. Frank Nobels uit. "Deze wonden kunnen evolueren tot een zeer ernstige toestand, met risico op amputatie. Het is de missie van de Voetkliniek om deze voeten te redden en de patiënten op de been te houden." De behandeling van diabetesvoeten is heel complex en vereist grote deskundigheid en samenwerking tussen verschillende disciplines. De Diabetes Voetkliniek op Campus Aalst biedt een uniek concept, waarbij deze disciplines ge-

lijktijdig aanwezig zijn en samen instaan voor de zorg van de patiënt. De multidisciplinaire ploeg bestaat uit twee internist-endocrinologen, een voetchirurg, twee podologen, een schoenmaker, drie diabetesverpleegkundigen, een voetverpleegkundige en een secretaresse.

Samen kunnen we meer

Ieder helpt vanuit zijn deskundigheid. De verpleegkundigen reinigen en verzorgen de wonden. De voetchirurg verwijdert desmet of afgestorven weefsel. Chirurg, podoloog en schoenmaker vermijden druk op de wonde met gips, vilt of aangepast schoeisel. De podologen

behandelen nagelproblemen en verwijderen eelten. De endocrinologen zorgen voor het antibioticabeleid, de bloedsuikerregeling en de algemene gezondheid van de patiënt. De verpleegkundigen en podologen instrueren de patiënt en zijn familie over goede voetzorg, en leren hoe ze problemen op tijd kunnen ontdekken. Eens de wonde genezen is, zorgt de schoenmaker voor goed schoeisel. De secretaresse leidt de drukke raadpleging in goede banen, zorgt ervoor dat de patiënt door iedereen gezien wordt en verzorgt de administratie.

Lees verder op pagina 2 →

Bloed tot in de voet

Naast dit team, dat samen consultatie doet, staan ook de vaatchirurgen en de wondzorgspecialist te allen tijde paraat. Endocrinologe dr. Inge Van Pottelbergh legt uit: "De vaatchirurgen zorgen voor een optimale doorstroming van de bloedvaten. Dit is absoluut nodig voor de genezing van de wonden. Mensen met een diabetesvoet hebben doorgaans slechte bloedvaten met veel vernauwingen en verstoppingen. Dr. Lieven Maene en zijn collega's slagen er bijna altijd in om met de nieuwste technieken, grote vaardigheid en veel geduld weer bloed tot in de voeten te krijgen. We kunnen zo veel meer voeten redden dan vroeger. We krijgen ook veel hulp van onze verpleegkundige-wondzorgspecialist Lieven Decavele. De wetenschappelijke kennis over wondzorg is de laatste jaren enorm toegenomen. De wondzorgspecialist vertaalt

interne samenwerking is meer dan het optellen van de expertise van de verschillende zorgverleners."

Raadplegingen en hospitalisatiedienst

Elke donderdagnamiddag kunnen patiënten met een diabetische voet op de Voetkliniek terecht voor een raadpleging bij alle betrokken zorgverleners. Alle disciplines zijn dan aanwezig, zodat de patiënt snel en efficiënt geholpen wordt. "We schakelen zelfs een dubbele ploeg in", vertelt dr. Nobels, "om zo meer patiënten gelijktijdig te kunnen behandelen. Op andere dagen staat een kernteam klaar om dringende problemen op te vangen. Er is een voetwacht die ook buiten de werkuren en in het weekend paraat is."

Dr. Rumbaut vult aan: "Vier jaar geleden richtten we ook een Voethospitalisatiedienst op. Ze bestaat uit gemengde bedden chirurgie en inwendige ziekten." Het OLV Ziekenhuis is het enige Belgische ziekenhuis dat dit concept aanbiedt. "Voordien konden de patiënten voor hospitalisatie op verschillende diensten terecht komen naargelang de aard van hun problemen. Er

lagen patiënten met voetproblemen op de afdeling Endocrinologie, Algemene Heelkunde, Vaatheelkunde, Geriatrie, Nefrologie... We gingen dan langs met enkele mensen van ons team, maar vonden dat dit beter kon. We hebben nu een aparte voetafdeling. Dit heeft verschillende voordelen. De verpleging kan zich specialiseren in wondzorg en krijgt meer en meer ervaring. Onze voetverpleegkundige ziet de patiënten dagelijks en superviseert de zorg. Drie maal per week zien voetchirurg, endocrinoloog, voetverpleegkundige, podoloog en wondzorgspecialist samen alle patiënten."

VIER JAAR GELEDEN RICHTTE DE VOETKLINIEK EEN

HOSPITALISATIEDIENST OP. ZE BESTAAT UIT GEMENGDE

BEDDEN CHIRURGIE EN INWENDIGE ZIEKTEN.

HET OLV ZIEKENHUIS IS HET ENIGE BELGISCHE

ZIEKENHUIS DAT DIT CONCEPT AANBIEDT.

Wekelijks toert ook klinisch apotheker Nèle Vermeulen mee: "Deze patiënten hebben een heel complex medicatiebeleid. Ik hou mij hier specifiek mee bezig en ga na of de dosissen aangepast zijn aan hun nierwerking, of hun bloedverdunding goed is afgesteld, of er geen interacties en nevenwerkingen zijn, en geef instructies over de juiste toediening van de medicatie."

Vóór hun ontslag op de hospitalisatiedienst krijgen patiënten grondige educatie over de verzorging van wonden en voeten. Ze krijgen instructies mee voor de thuisverpleegkundige en een verslag voor hun huisarts. "Zo nodig nemen we telefonisch contact op met de huisarts of thuisverpleegkundige", legt dr. Rumbaut uit. "Na hun ontslag komen de patiënten terug op onze ambulante voetraadpleging op donderdagnamiddag. Zo kunnen we hen verder volgen en na de genezing preventieve maatregelen nemen."

"De wetenschappelijke kennis over wondzorg is de laatste jaren enorm toegenomen."

Dr. Inge Van Pottelbergh, endocrinologe

die in praktische richtlijnen en helpt ons bij de verzorging van moeilijke wonden. Daarnaast is er ook continue samenwerking achter de schermen met verschillende experts in het ziekenhuis. We overleggen o.a. over het antibioticabeleid en bespreken de Rx-foto's."

Voetverpleegkundige

Sinds enkele jaren schakelt de Voetkliniek een diabetesvoetverpleegkundige in. Deze functie bestaat officieel niet, maar vormt wel een grote meerwaarde. Christa Van der Gucht treedt op als persoonlijke coach van de patiënt. Ze begeleidt vooral de patiënten met de meest complexe voetproblemen, die een lange verzorging nodig hebben. "Ik ben hun vertrouwenspersoon en sta hen en hun familie bij tijdens hospitalisaties en op de voetconsultatie. Ik zorg dat ze begrijpen hoe zo'n diabetesvoetwonde ontstaat, en wat ze moeten doen om een nieuwe wonde te voorkomen. Ik superviseer hun wondzorg, en zorg voor goede briefing van alle betrokken zorgverleners, ook van de thuisverpleegkundige en de huisarts", aldus Christa Van der Gucht.

Multidisciplinaire zorg

"Dankzij de multidisciplinaire samenwerking kunnen we patiënten met een diabetische voet een totaalbehandeling geven", vertelt voetchirurg dr. Jan Rumbaut. "We benaderen het probleem vanuit verschillende invalshoeken en zien zo niets over het hoofd. Bij elke beslissing betrekken we de patiënt en als bepaalde zaken niet haalbaar blijken, bieden we alternatieve oplossingen. We hebben hierbij oog voor de psychologische en sociale context van de patiënt. Deze multidisciplinaire aanpak biedt een grote meerwaarde. De som van zo'n

"Veel huisartsen en zelfs andere diabetesteams van een grote regio sturen patiënten naar ons door."

Dr. Paul Van Crombrugge, endocrinoloog

Evoluties en nieuwe ontwikkelingen

In haar 20-jarig bestaan is de Voetkliniek sterk gegroeid. Dr. Van Crombrugge begon in 1992 samen met één verpleegkundige en één schoenmaker. "We zagen maximaal tien patiënten op een namiddag. Ons team is sterk uitgebreid, niet alleen qua aantal personen, maar ook qua betrokken disciplines en expertise. Nu behandelen we zo'n 30 à 40 patiënten op één namiddag. Dit grote aantal patiënten is natuurlijk deels toe te schrijven aan het stijgend aantal diabetici, maar ook aan het feit dat we amputaties voorkomen en dus dezelfde patiënten terug kunnen zien met een nieuwe wonde. Bovendien sturen veel huisartsen en zelfs andere diabetesteams van een grote regio patiënten naar ons door."

In de 20 jaar heeft de Voetkliniek heel wat vernieuwing doorgevoerd, blikt dr. Nobels terug. "We waren er steeds onmiddellijk bij om nieuwe, betere technieken toe te passen, zoals hyperbare zuurstoftherapie, vacuüm geassisteerde wondbehandeling, technieken om met microkatheters en microboortjes kleine bloedvaatjes open te maken in de voet. Het ziekenhuis stelde ons in staat om hierin te investeren en er de juiste medewerkers voor aan te trekken. Ook op het vlak van organisatie zijn we vernieuwend geweest, zoals met het creëren van de functie van voetverpleegkundige, de aparte Voethospitalisatiedienst en het inschakelen van een klinisch apotheker." Dr. Rumbaut besluit: "Het belangrijkste is de samenwerking. We leren elke dag bij van elkaar en zetten ons samen in om amputaties te voorkomen en de patiënt optimale zorg aan te bieden. Dankzij het engagement van elk teamlid zijn we hier al 20 jaar lang in geslaagd. En zo willen we blijven verder doen." ■

Diabetes Voetkliniek OLV Aalst
T. 053 72 44 88
F. 053 72 41 87
endocrinologie.aalst@olvrv-aalst.be

